

LEIDERSCHAP DWING JE AF, MAAR NIET ZO

Door: Victor A.C. Remouchamps (Luitenant-kolonel der Artillerie b.d.)

Militair en politiek analist

25 juli 2017

Inleiding

Frau Merkel dacht dat de G20 een goede gelegenheid zou zijn om haar bevleete blazen te kunnen oppoetsen. Het was vooraf duidelijk dat het Westen op een aantal agendapunten verdeeld zou reageren en Frau Merkel wilde het cement zijn, dat de Westerse puzzelstukken weer zou verbinden. Te midden van een aantal wereldleiders wilde ze zich presenteren als de nieuwe leider die het Westen nodig heeft om zich te kunnen weren tegen de bedreigingen op het mondiale podium. Het is inmiddels duidelijk geworden dat - afhankelijk van de politieke invalshoek - haar rol deels of volledig werd ondergesneeuwd door Antifarellen en de onverwacht vruchtbare Trump-Poetin ontmoeting(en) in de Hamburgse wandelgangen.¹

Wederzijdse irritatie

Herhaaldelijk heeft Merkel duidelijk gemaakt een aantal besluiten van Trump niet te willen ondersteunen en tot genoegen van Poetin heeft ze voor die onderwerpen bewust een Trans-Atlantisch spanningsveld gecreëerd. *Globalisering en Vrijhandel versus Nationalisme en Isolationisme*²; *Wir schaffen daß* versus *Building the Wall*. Open grenzen, vrij verkeer voor alle soorten migranten en verregaand begrip – zelfs tot voor kort politieke steun - voor islamitische uitwassen in Europa, het Midden Oosten en Turkije, zijn steekwoorden die de inhoud van haar binnen- en buitenlandse beleid treffend weergeven. Daaruit blijkt dat Frau Merkel de gevaren voor de Westerse wereld duidelijk anders inschat dan de Amerikaanse president. Hoe groot haar kennis is van de wereld buiten Europa, is niet duidelijk geworden, maar haar plannen voor Afrika, het asielzoekersvraagstuk, de Duits/Europese defensie en de milieumaatregelen laten zich alleen verklaren vanuit een bekrompen, ideologische achtergrond. Wie het gelijk aan zijn kant heeft, zal de toekomst moeten uitwijzen, maar voorlopig lijkt de POTUS een helderder kijk te hebben op de negatieve effecten van migratie dan de overambitieuze *Mutti* van Duitsland.

De laatste NAVO-top in Brussel heeft ook bevestigd dat Merkel met gemengde gevoelens heeft geluisterd naar de uitspraken van Trump over *fairer burden sharing* en de gevolgen voor lidstaten die zich niet aan die afspraken houden. Ze is er niet van overtuigd dat het Amerika van Trump zich zal willen houden aan de uitgangspunten van artikel V van het NAVO-verdrag³ en voorziet daarom ook op veiligheidsgebied een splitsing der geesten tussen USA en Europese lidstaten. Een merkwaardige opstelling, want de meeste Europese lidstaten zijn zelf niet (meer) in staat effectief gevolg te geven aan artikel V bij gebrek aan

middelen. Binnen die context is het verrassend dat ze de afdrijvende signalen die steeds luider uit de Midden en Oost Europese staten klinken, koppig blijft negeren. Haar focus op een Europese krijgsmacht onder leiding van Duitsland (en Frankrijk?) mist daardoor een realistisch vijandbeeld.

Duitse hypocrisie ontmaskerd

De Nordstream-2 pijpleiding

Door Samuel Bailey (sam.bailus@gmail.com) -
Eigen werk, CC BY 3.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=8454783>

Na haar ervaringen in Brussel en Hamburg heeft Merkel haar Europese volgers laten weten dat Europa meer op eigen benen zal moeten staan. Zij wil de verworvenheden van na 1945 behouden en wil nadrukkelijk niet terug naar een politiek als een *zero-sum game*, waar het recht van de sterkste geldt en handelsoorlogen woeden. Niet naar een wereld als een arena waarin de winnaar alles krijgt en de verliezer niets. Terwijl de Duitse pers - in navolging van de in de Amerikaanse liberale media - voortdurend moord en brand schreeuwen over een vermeende belangenverstremming tussen Trump en Poetin, heeft Duitsland achter de coulissen gewerkt aan een sterke band tussen Duitse industriële consortia en Poetins Rusland. Inspanningen van Duitse bewindslieden als Sigmar Gabriel (Buitenlandse Zaken/SPD en fervente tegenstander van president Trump) en Brigitte Zypries (Economische Zaken/SPD) om in strijd met de vertrekpunten van het Minsk II verdrag, Duitse economische belangen te beschermen, maken Merkels woorden echter buitengewoon ongeloofwaardig.

Haar opstelling in de ontwikkelingen rond het *Nordstream-2 plan* is daarvan een bevestiging. In strijd met het Europese streven om onafhankelijk van Russische gasleveranties te worden en het MINSK II vertrekpunt om de Oekraïense economie op te

waarden, steunt zij een verdubbeling van Russische gasleveranties aan West Europa en accepteert daarbij de negatieve economische gevolgen voor de Oekraïne. De aanleg van de *Nordstream-2* pijplijn waarmee in 2019 gestart zal worden en Oekraïens grondgebied wordt vermeden, zal voor Kiev een jaarlijkse financiële aderlating in de orde van \$ 2 miljard betekenen.

Het gedoe rond de levering van gasturbines om de energievoorziening van de Krim weer op gang te krijgen, is een tweede bevestiging van die ambivalente opstelling.

De twee Siemens gasturbines worden afgeladen in de baai van Kamyshov in Sebastopol. Foto van vk.com/tmpfm2. Datum: 29 juni 2017.

In een aantal artikelen is uitbundig gewezen op de hachelijke energietoestand waarmee bewoners van de Krim geconfronteerd zouden worden. Het was voorspelbaar dat de Krim-bewoners door de Russische annexatie en in het verlengde daarvan de afkoppeling van het Oekraïense energievoorziening, in de loop van de tijd zouden worden geconfronteerd met een groeiend gebrek aan energie, vers water en met verstoorde communicatieverbindingen.

De energieproblematiek wilde het Kremlin oplossen met de bouw van een reactor op de

Krim. Russische bedrijven waren echter niet in staat om die te bouwen en te leveren, waardoor de oplossing met steun van Duitse specialisten gevonden moest worden.

In het geheim – volgens Berlijn buiten de regering Merkel om - werd contact met Siemens gezocht en de firma werd om een offerte gevraagd. In strijd met het Europese sanctiebeleid, tekende Siemens met het Kremlin een overeenkomst om de gewenste turbines te leveren. Toen de informatie uit verschillende bronnen boven water kwam, protesteerde de Duitse regering en verzocht om nadere tekst en uitleg van Siemens. Dat een dergelijke order in het geheim kon worden uitgevoerd en de Duitse regering niet op de hoogte was van het vervoer en plaatsen van die gasturbines, is op zijn zachts gezegd ongeloofwaardig en in het ergste geval de zoveelste blunder van de inlichtingendiensten. In ieder geval weer een voorbeeld waaruit blijkt dat ook de Duitse industriëlen weinig respect hebben voor Merkel en voor de wet, net als banken, verzekeraars en de regeringen van deelstaten.

Het duidelijkst komt de hang naar betere economische banden met de Russische Federatie naar voren bij de GAZPROM-kwestie waarin Gerhard Schröder, voormalige *Bundeskanzler*, lid van de SPD en belanghebbende bij de regerende “Grote Coalitie”, een sleutelrol vervult. Schröder zit in de Raad van Bestuur van de Russische energiegigant. GAZPROM heeft zich voor ongeveer de helft van het \$10,3 miljard kostende project garant gesteld, maar kan door de opgelegde Westerse sancties niet aan de fondsen komen. Het resterende bedrag wordt door vier conglomeraties: Wintershall Holding GmbH⁴(BASF), PEG Infrastruktur AG⁵,

Nederlandse Gasunie en ENGIE opgebracht. Het is duidelijk welke politieke, economische en financiële belangen met het project verbonden zijn.

De drie voorbeelden onderschrijven dat het in Duits belang is om de Westerse sancties tegen de RF te verlichten resp. af te schaffen en dat Merkel Duitse bedrijven toestaat om in de duisternis van de coulissen op het internationale podium toenadering tot het Kremlin te zoeken. Het tekent ook de hypocrisie van de Duitse politiek die verbaal de inhoud van de MINSK II overeenkomst en in het verlengde daarvan het aanhouden van economische sancties tegen de RF ondersteunt. Het is duidelijk wat de regering van Merkel, gesteund door de machtige economische basis van de grote Duitse bedrijven zoals Volkswagen, Krupp, Thyssen en Siemens, bedoelt met sancties die niet verbonden moeten worden aan economische belangen.

NAVO en Europese Defensie macht

De as Parijs-Berlijn heeft eind 2016 een voorstel op tafel gelegd voor een Europese Veiligheid en Defensie Unie en Europese Krijgsmacht. Het voorstel zal op de Europese top van 15 en 16 december 2017 door de 27 lidstaten (minus Groot-Brittannië) besproken worden. Onder het motto "*Samen werken aan onze veiligheid*" moeten volgens het plan medische en logistieke eenheden en een Europees hoofdkwartier van de grond getrokken worden. Onduidelijk is nog op basis van welke criteria de financiële verdeelsleutel voor investering, exploitatie en oefenings-/integratieplan zal worden vastgesteld en welke concepten sturend zullen zijn. Vooral de randvoorwaarden voor het operationaliseren en operationeel houden van een internationaal georiënteerde hoofdkwartier, gebruiksvoorwaarden van medicijnen, directe-ruilcomponenten en reservedelen, doorloop- en reactietijden, voorraadhoogte en assortiment liggen bij de 27 lidstaten nogal ver uit elkaar. Materieelstandaardisatie heeft nog een hele lange en hobbelige weg te gaan. Onduidelijk is in hoeverre de belangen van nationale defensie industrieën verstorend zullen werken.

Duitsland heeft de eerste stappen naar een operationele samenwerking met andere lidstaten al gezet, zoals een stevigere samenwerking met Tsjechië en Roemenie. Hoewel dat niet betekent dat de Tsjechische en Roemeense grondcomponenten volledig in de Duitse strijdmacht zal worden opgenomen, is men wel op weg - in navolging van Nederlandse eenheden⁶ - naar een gedeeltelijke onder bevelstelling bij de Duitse *Bundeswehr*:

- De Roemeense 81ste Gemechaniseerde Brigade zal deel gaan uitmaken van de *Rapid Response Force* (divisie) en
- De Tsjechische 4de *Rapid Deployment Brigade* die in Afghanistan en Kosovo haar sporen heeft verdiend, zal deel gaan uitmaken van de Duitse 10de Divisie.

Het is ook nog onduidelijk in hoeverre dit initiatief spoort met *de Visegrad Battle Group*, een zelfstandige entiteit onder aanvoering van Polen en niet deel uitmakend van NAVO, die in

2016 operationeel is geworden. Die V4 beslissing was ingegeven door een verschillende perceptie van de Russische dreiging tussen lidstaten aan de periferie van het Europese deel van het verdragsgebied en lidstaten verder daarvan verwijderd. Vooral Duitsland. Behalve de groeiende machtspositie van Rusland heeft ook en wellicht vooral de onzekerheid over de bereidheid van andere Europese lidstaten om de V4 in voorkomend geval te hulp te schieten op grond van artikel V, daarbij een grote rol gespeeld. De oprichting is door de toestanden in de Arabische wereld en de economische situatie van een aantal Europese landen (Griekenland, Portugal, Spanje en Ierland) in 2011-2012 lang onder de mediaradar is gebleven.

Binnen de NAVO-organisatie hebben meer landen de handen ineengeslagen zoals de Baltische landen, Zweden, Noorwegen en Finland die besloten hebben tot het oprichten van een de *“Nordic Battle Group (NBG 15⁷)* die 2400 man telt. Een mogelijke volgende stap in het integratieproces is een samenwerkingsverband tussen deze eenheden en de *Bundeswehr*. Per slot van zaken gebruiken deze landen al veel Duits materieel en zijn de opleidingen op die uitrustingsstukken veelal in Duitse opleidingscentra geconcentreerd.

Duitsland is dus druk met het leggen van operationele contacten met meerdere NAVO-lidstaten. Niet alleen uit een streven naar een intensievere militaire samenwerking, maar ook uit puur economisch eigenbelang. De indruk van militaire experts en volgers is dat Duitsland - en vermoedelijk ook Frankrijk - zich te veel laten leiden door de ogenschijnlijke *“successen die landen door een slimme binationale samenwerking”* op financieel gebied zeggen te hebben bereikt,⁸ en blind blijven voor de problemen die een dergelijke samenwerking nog steeds genereert op het gebied van concepten, interoperabiliteit, commandovoering, logistiek en vooral *Full Dimension Protection*,⁹ waardoor de effectiviteit voortdurend aangetast kan worden.

Duitsland heeft de USA niet nodig?

Waar de Duitsers met de mond belijden achter sancties en MINSK II te staan, hebben de Amerikanen inhoud gegeven aan de eis om de invloed van de Russische Federatie in binnenlandse aangelegenheden te beperken. Onlangs heeft de Senaat een wet aangenomen om financiering van Russische bedrijven te bemoeilijken, zo niet onmogelijk te maken. Door het wetsvoorstel dat nog door het Huis van Afgevaardigden moet worden goedgekeurd en door de president ondertekend, wordt een aantal sectoren getroffen: *“broad new sanctions on key sectors of Russia’s economy, including mining, metals, shipping and railways.”*

De wet heeft de problemen voor GAZPROM vergroot om de eerder genoemde garantie van 50% bij elkaar te schrappen en in de politieke burelen van Berlijn stonden ze daarom ook niet te juichen. Duitsland met in zijn spoor de bekende Oostenrijkse schaduw, kwam met een nijldige reactie. Gabriel en de Oostenrijkse Bondskanselier Kern benadrukten: *“Nicht akzeptieren können wir allerdings die Drohung mit Völker-rechtswidrigen extraterritorialen*

Sanktionen gegen europäische Unternehmen die sich beim Ausbau der europäischen Energieversorgung beteiligen“. Zij lieten bovendien weten dat Amerika onder de dekmantel van sancties haar eigen LNG-industrie tracht te promoten. In de hypocritische slotverklaring werd gesteld dat: *“sancties als politiek instrument niet verbonden moeten worden aan economische belangen.”* Een opstelling die vaak aan de Amerikanen wordt verweten, maar door Europa ook is ingenomen ten opzichte van Iran, Gaza en Noord Korea, doch buiten de media gehouden.

Nu de USA een van de Europese lidstaten afwijkende kompasrichting lijkt te hebben gekozen, en UK na het uit de EU treden het spoor van de USA zal blijven volgen, lijkt het er sterk op dat Duitsland zich geroepen voelt te moeten optreden als het politieke geweten en de economische en militaire motor van Europa. Wanneer Merkel dat op dezelfde effectieve en efficiënte manier doet, waarop ze de migrantencrisis en de G 20 top heeft aangepakt, wachten andere de NAVO- en EU-lidstaten barre tijden.

¹ Zie artikel *“Het Internationale Politieke Praathuis”* (18 juli 2017, Sta-Pal.nl).

² Trump is van mening dat de vrijhandel en de door zijn voorgangers gesloten verdragen in het nadeel van Amerika uitvallen en dus moeten worden herzien. Amerika zal zich terugtrekken uit verdragen die strijdig zijn met Amerika's belangen zoals de TPP (*Trans Pacific Partnership*) en de NAFTA (*North America Free Trade Agreement*)

³ Trumps retoriek, dat hij zich zal houden aan het NAVO-verdrag zoals uitgesproken, was niet voornamelijk bedoeld om de onrust bij de NAVO-partners weg te nemen, maar een duidelijk teken dat hij zich in algemene zin comfortabel voelt met de buitenlandse politiek van de Poolse president Duda in plaats van de door Merckels Duitsland buitenlandse politiek die overigens door een meerderheid van de landen in de EU wordt gedeeld.

⁴ *Wintershall* en *PEG Infrastruktur* hebben ieder 15,5 %, *Gasunie* heeft 9% van de aandelen.

⁵ PEG: Duits energieproducent.

⁶ 13de Lichte Brigade bij de RRF Divisie en 43ste Mech Brigade bij de 1ste Duitse pantserdivisie.

⁷ Ook een *Expeditionary Air Wing* (EAW) maakt deel uit van deze organisatie.

⁸ In 1989 is een Duits-Franse brigade opgericht; sinds 1995 een Duits-Nederlands korps. Nederland *least* Duitse tanks en sinds februari 2017 maken de Duitsers gebruik van het Nederlandse marineschip *Karel Doorman*.

⁹ *A multilayered protection for forces and facilities against a full spectrum of threats, from ballistic missiles to germ warfare ranging from theater operations to the individual soldier giving them greater freedom of action in all phases of combat. A combination of Information Assurance and Force Protection measures used throughout a system's life cycle to ensure mission capability. Protect C2 links and sensors from enemy interference techniques ranging from spreading false information to deceive leaders, blinding sensors, launching missile attacks on C4I centers, and crippling computers with software viruses.*